

The apparent seroprevalence and the odds of *Anaplasma marginale* infection in a Hungarian large scale dairy cattle herd

Szabára Ágnes^{1*}
Albert Ervin²
Somogyi Attila³
Józsi Tóth István⁴
Majer József⁵
Lang Zsolt⁶

Á. Szabára^{1*}
E. Albert²
A. Somogyi³
I. Józsi Tóth⁴
J. Majer⁵
Zs. Lang⁶

1. SZIE ÁOTK Állat-egészségügyi
Igazgatástani és
Agrár-gazdaságtani Tanszék
H-1078 Budapest, István u. 2.

* e-mail: szabara.agnes@aotk.szie.hu

2. MTA Nagyállatklinikai Kutatócsoport

3. Szolgáltató állatorvos, Baja

4. Szolgáltató állatorvos, Hajdúnánás

5. Szolgáltató állatorvos, Dávod

6. SZIE ÁOTK Biomatematikai és
Számítástechnikai Tanszék

SZARVAS-
MARHA

Anaplasma marginale fertőzés szeroprevalenciája és a fertőzés esélye hazai nagy létszámú tejelő tehenészetben

ÖSSZEFOGLALÁS

Az *Anaplasma marginale* elsősorban a trópusi és szubtrópusi régióban endémiásan jelen lévő kórokozó. A szerológiai felmérővizsgálatok során a szerzők célja volt meghatározni egy *A. marginale*-vel endémiásan fertőzött hazai nagy létszámú, tejelő szarvasmarha-állomány látszólagos szeroprevalenciáját. Továbbá vizsgálták a kor mint kockázati tényező és az *A. marginale* ellen termelt specifikus ellenanyagok prevalenciája közötti összefüggést. Az *A. marginale* elleni ellenanyagot indirekt ELISA-módszerrel mutattuk ki. A statisztikai elemzés során a fertőzés prevalenciája és a fertőzési esély meghatározásához Fisher-féle egzakt próbát alkalmaztunk. A szeroprevalencia a 3 évesnél fiatalabb szarvasmarhák között 12%, a 3 éves és annál idősebb egyedek körében 49% volt, amely a két korosztály között szignifikáns eltérést jelez ($p < 0,0001$). A fertőzés esélye a hároméves és annál idősebb szarvasmarhák körében a 3 évesnél fiatalabbakhoz képest 6,94-szeres (OR = 6,94; 95% CI: 2,73–19,19).

SUMMARY

Anaplasma marginale is endemic in tropical and subtropical regions around the world. The aim of the serological survey study was to assess the apparent seroprevalence in a large scale dairy cattle herd infected with *A. marginale* in Hungary. The age, one of the risk factors, was analyzed in association with prevalence of antibodies against *A. marginale* in the herd. The antibodies against *A. marginale* were tested in indirect enzyme-linked immunosorbent assays. In the statistical analysis, Fisher's exact test was used to determine seroprevalence and the odds of infection. The apparent seroprevalence was 12% in the under 3 years old age group and was 49% in the 3 years old and older age group. The difference of seroprevalence was significant ($p < 0.0001$). The odds of infection compared the over 3 years old cattle than under 3 years old cattle 6.94-fold (OR = 6.94; 95% CI: 2.73–19.19).

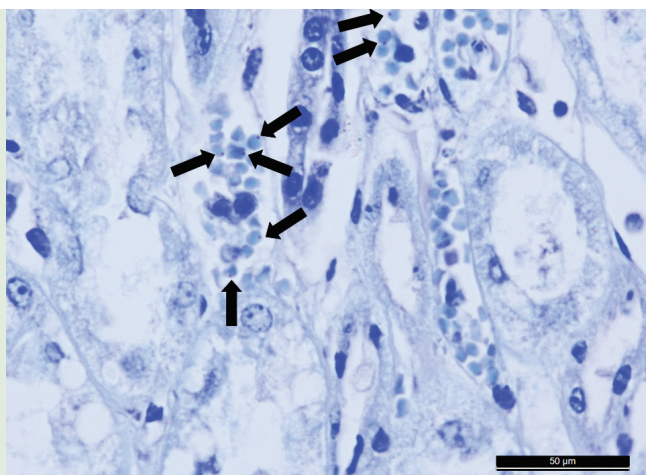
A szarvasmarha anaplasmosisát okozó, Gram-negatív baktériumok közé tartozó *Anaplasma marginale* (*A. marginale*) a *Rickettsiales* rend *Anaplasmataceae* családjának tagja.

A szarvasmarha-anaplasmosis már a szubtrópusi területeken kívül is járványszerűen terjed

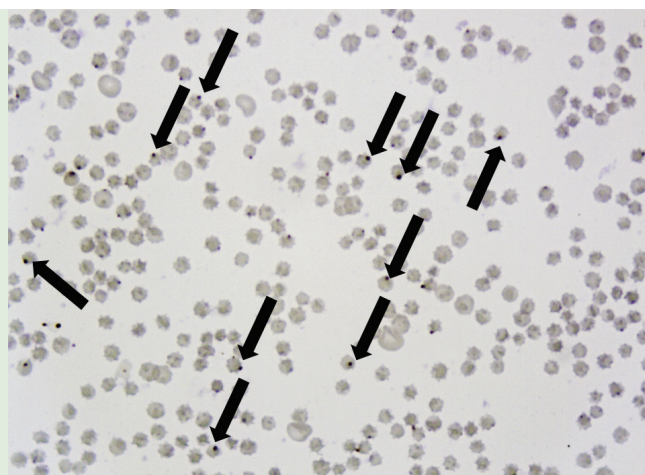
***A. marginale* Giemsa-festéssel biztonságosan csak a heveny, bacteraemiás szakaszban mutatható ki**

Az *Anaplasma* nemzetség tagjai ízeltlábú vektor közvetítette obligát sejtparaziták, amelyek közül az *A. marginale* a kérődzők vörösvérsejtjének kórokozója (18). A szarvasmarha anaplasmosisa elsősorban a trópusi és a szubtrópusi régióban fordul elő és okoz jelentős gazdasági károkat, viszont egyre több esetben számolnak be ezen kívüli területeken is, beleértve Magyarországot is, az *Anaplasma* jelenlétéről és terjedéséről (6, 9). A fejlődő országokban a szarvasmarha-anaplasmosis járványszerűen terjed. A betegség elleni védekezést jelentősen megnehezíti a hordozó állatok egyedi azonosításának bizonytalansága, amely a laboratóriumi diagnosztikai módszerek technikai és anyagi korlátaiból adódik (17).

A betegség heveny szakaszában a vörösvérsejteknek akár az 50%-a is fertőzött, amely lehetővé teszi a kórokozó kimutatását a legelterjedtebb, hazánkban is alkalmazott klasszikus diagnosztikai módszerrel, a Giemsa-festéssel (9) (1-2. ábra). Azokban az állatokban, amelyek spontán átvészelik a betegség heveny szakaszát vagy szükség szerint tetraciklin-kezelésben részesülnek és klinikailag gyógyulnak, ill. a szubklinikai anaplasmosison átesett egyedekben élethosszig tartó, perzisztens fertőzés alakul ki (21). A hordozó egyedekre jellemző a ciklikus rickettsaemia, amely megközelítőleg 5 hetes időközönként lép fel, és vérükben a fertőzött vörösvérsejtek száma 10^2 – 10^7 /ml között található, aktív immunitás mellett (4, 10). A hordozó, valamint a lappangási szakaszban lévő egyedek meghatározása diagnosztikai szempontból jelentős kihívás, mivel a kórokozó vérkenetből történő kimutatása Giemsa-festéssel csak a heveny, klinikai tünetek formájában megmutatkozó, bacteraemiás szakaszban megbízható (9). Hordozó és lappangási szakaszban lévő egyedből a kórokozó kimutatásának érzékeny módszere a PCR (polymerase chain reaction) és a PCR-RFLP (restriction fragment length

1. ÁBRA. *Anaplasma marginale*val fertőzött vörösvérsejtek (nyilak) szarvasmarha vese interstitiumának vérereiben Giemsa-festés, 630×, Bar = 50 μm (DR. JAKAB CSABA felvétele)

2. ÁBRA. *Anaplasma marginale*val fertőzött szarvasmarha vörösvérsejtek (nyilak) vérkenetben Giemsa-festés, 630× (DR. JAKAB CSABA felvétele)

FIGURE 1. Parasitized erythrocytes (arrows) in the vessels of the interstitium from *Anaplasma marginale* infected cattle (Photo: DR. CSABA JAKAB)

FIGURE 2. *Anaplasma marginale* infected Parasitized erythrocytes (arrows) in blood smear (Photo: DR. CSABA JAKAB)

Az *A. marginale* szerológiai diagnosztikája hazánkban rutinszerűen nem biztosított

polymorphism) (15, 20). Perzisztensen fertőzött egyedek esetében a diagnosztika további lehetséges eszköze az *A. marginale* ellen termelt ellenanyag kimutatása szerológiai teszt segítségével. Számos szerológiai módszert dolgoztak ki az *A. marginale* ellen termelt ellenanyagok kimutatására, mint az indirekt immunfluoreszcencia (immunofluorescence antibody test, IFAT) (11), a komplement kötés (5), az enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA) (12), az immunoszenzor (19) és a latex agglutinációs teszt (LAT) (17). A szerológiai módszerek speciális eszközrendszert és képzett szakembereket igényelnek, amelyek jelentősen növelik a reakciók költségeit, de emellett hazánkban a legnagyobb probléma, hogy az említett diagnosztikai módszerek közül egyik sem érhető el a szarvasmarha-betegségek diagnosztikájával foglalkozó laboratóriumokban. Továbbá diagnosztikai gondokat okozhat az, hogy a jelenleg nemzetközi kereskedelmi forgalomban lévő és elérhető tesztek keresztreakciót ad(hat)nak egyéb *Anaplasma* és *Ehrlichia* fajokkal, elsősorban az *A. centrale*-val és az *A. phagocytophilum*-mal (16).

Jelen tanulmányunk célja egy *A. marginale*-vel endémiásan fertőzött, nagy létszámú tejelő szarvasmarha-állomány fertőzöttségének felmérése a nemzetközi kereskedelmi forgalomban elérhető, de hazánkban ez idáig nem alkalmazott indirekt ELISA-teszttel. A ellenanyag-prevalencia meghatározása mellett szintén célunk volt a kor mint rizikófaktor vizsgálata. Az állományban a latens formában, évenként 1–2 állatra korlátozódó, sporadikusan megjelenő, de nem azonosított kórokozó a heveny BVD-járvány leküzdését segítő BVDV elleni vakcinázást követően heveny formában, tömeges megbetegedést okozott.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A vizsgálatainkat egy, a dél-alföldi régióban található, nagyjából 1600 összlétszámú (800 tehén, 600 növendék és vemhesüsző és 200 vegyes ivarú borjú) holstein-fríz fajtájú tejelő tehenészetben végeztük. Az *A. marginale* állományban betöltött kórokozó szerepét a tömeges megbetegedések alkalmával – a szerológiai vizsgálatot megelőzően – vérkenetből Giemsa-festéssel, vérből pedig PCR-vizsgálattal és szekvenálással állapították meg. Az állomány fertőzöttségének felmérése céljából általunk meghatározott korcsoportokból, általunk meghatározott számú, klinikai tüneteket nem mutató egyedeket vizsgáltunk indirekt ELISA-módszerrel. A vizsgálatba bevont korosztályokat és egyedszámokat előzetes szakirodalmi forrás alapján határoztuk meg, a vizsgálni kívánt állomány nagyságára adaptálva (22). A colostrum itatását megelőzően a 0 napos egyedek közül nyolc, a colostrum itatását követően a 3 napos egyedek közül hét, a 3 hónapos korcsoportból tizenöt, a 4 hónaposból öt, az 5 hónaposból öt, a 6 hónaposból hét, a 7 hónaposból nyolc, a 9–12 hónaposból tizenöt, az 1–2 évesből tíz, a 2–3 évesből tíz, a 3–4 évesből tizenöt és a 4 évnél idősebb korcsoportból harmincnegyet vizsgáltunk indirekt ELISA-vizsgálata történt meg. Pozitív kontrollként a szerológiai vizsgálatba beválogattunk egy 2 éves és két 3 évnél idősebb egyed, amelyek 4–5 hónappal a vizsgálatot megelőzően mutattak heveny anaplasmosisra jellemző klinikai tüneteket, és Giemsa-festéssel a vérkenetükből kimutattuk a kórokozót. A szerológiai felmérés időpontjában nem volt anaplasmosis klinikai jeleit mutató szarvasmarha az állományban.

A szerológiai vizsgálathoz szükséges vérmintákat a v. coccygeából vettük a szakma szabályainak megfelelően. A laboratóriumi mérésekhez a vért alvadásban nem gátolt, natív vérvételi csőbe gyűjtöttük. A véralvadás és a centrifugálás (3000 rpm, 5 perc) után nyert szérumból 24 órán belül végeztük el a meghatározást.

Az *A. marginale* ellen termelt ellenanyagokat Svanovir *A. marginale*-Ab ELISA (Boehringer Ingelheim Svanova, Uppsala, Sweden) teszt-kittel határoztuk meg a gyártó által megadott használati utasításnak megfelelően (3, 16).

Összesen 143 szarvasmarha szerológiai vizsgálatát végezték el

1. TÁBLÁZAT.

Az A. marginale fertőzöttség felmérése során kapott indirekt ELISA-vizsgálat szeropozitivitási eredményei

TABLE 1. Results of indirect ELISA during the survey of A. marginale infection in the herd

Korcsoport	Mintaszám (db)	Pozitív (db)
0 nap (colostrumitálás előtt)	8	0
3 nap	7	2
3 hónap	15	3
4 hónap	5	0
5 hónap	5	0
6 hónap	7	1
7 hónap	8	0
9–12 hónap	15	3
1–2 év	10	1
2–3 év	10	1
3–4 év	15	7
> 4 év	38	19

2. TÁBLÁZAT. A Fisher-féle egzakt próbához alkalmazott 2×2 -es kontingenciatáblázat (kiemelt terület)

TABLE 2. 2×2 contingency table for Fisher exact test (marked area)

Kor	Fertőzött	Nem fertőzött	Összesen
3 évnél fiatalabb	9	66	75
3 évnél idősebb	26	27	53
Összesen	35	93	128

A statisztikai értékeléshez az általunk meghatározott korosztályokból két fő korcsoportot hoztunk létre: (I.) 3 évnél fiatalabbak és (II.) 3 éves és annál idősebbek. A statisztikai elemzés során Fisher-féle egzakt próbát alkalmaztunk.

EREDMÉNYEK

A statisztikai elemzésbe, az adatok torzításának elkerülése érdekében, nem került bele a 0 és a 3 napos korcsoport. A születés körüli időben azt tapasztaltuk, hogy a 0 napos egyedek közül, még a colostrum itatását megelőzően minden egyed szeronegatív volt, viszont ugyanazokat a borjakat vizsgálva a colostrum itatását követő 3. napon már volt szeropozitív borjú. A statisztikai vizsgálatba bevont 128 egyed a teljes állomány 8%-a. A rétegzett mintavételt követően a korcsoportok szeropozitivitását vizsgálva azt tapasztaltuk, hogy a 3 évesnél idősebb szarvasmarhák nagyjából 50%-a, a fiatalabb korcsoportok 10–30%-a volt szeropozitív (1. táblázat).

A statisztikai elemzés során alkalmazott Fisher-féle egzakt próba eredménye alapján a fertőzés prevalenciája a 3 évesnél fiatalabb szarvasmarhák között 12% (apparent prevalence, AP: $9/(9 + 66) = 0,12$). A fertőzés prevalenciája a 3 éves és annál idősebb egyedek körében 49% (AP: $26/(26 + 27) = 0,49$) (2. táblázat). A Fisher-féle egzakt próba a 3 éves és annál idősebb korcsoport, valamint a 3 évnél fiatalabb korosztály között szignifikáns eltérést mutatott ($p < 0,0001$).

A fertőzés esélye a hároméves és annál idősebb szarvasmarhák körében a 3 évesnél fiatalabbakhoz képest majdnem hétszeres (esélyhányados, odds ratio, OR = 6,94; 95% CI: 2,73–19,19). Ez azt jelenti, hogy amennyiben az idősebb korosztályból egyetlen állatot véletlenszerűen kiválasztunk, az hétszer nagyobb eséllyel szeropozitív, a fiatalabb korcsoport egy véletlenszerűen kiválasztott egyedéhez képest.

A colostrumitátást követően megjelentek a maternalis ellenanyagok a vizsgált borjakban

A 3 évesnél idősebb egyedekben a szeroprevalencia szignifikánsan nagyobb arányú

MEGVITATÁS

Az *A. marginale* lappangási szakaszát követő heveny, bacteamiás fázisban a vörösvérsejtek akár 30–70%-a fertőzött *A. marginale*val, amely Giemsa-festéssel biztonságosan felismerhető. Az *A. marginale* lappangási ideje a fertőzöttség fokától függően széles határok között mozog, megközelítőleg 7–60, átlagosan 28 nap. A fertőzés a mikroszkópos vizsgálat számára a kórokozó bejutását követő 2–8. héten válik láthatóvá (16). A klinikai tünetek súlyossága összefüggésben áll a megbetegedett állat korával: az 1 évesnél fiatalabb állatokban általában latens, tünetmentes, az 1–3 éves korosztályban közepesen súlyos, míg a 3 évesnél idősebb szarvasmarhákban súlyos és a gyógykezelés elmaradása vagy túl késői megkezdése esetében akár 30–50%-ban halálos kimenetelű anaplasmosis alakul ki (2).

A heveny anaplasmosisra jellemző klinikai tünetek a vörösvérsejtek érintettségére utaló képet mutatnak. A fertőzött erythrocytákat a szarvasmarha reticuloendothelialis rendszerének sejtjei fagocytálják, majd az elsősorban a lépben érzékelhető extravascularis haemolysis következtében – a fertőzöttség fokától függően – különböző mértékű anaemia és sárgaság alakul ki (3–5. ábra), haemoglobinaemia és haemoglobinuria jelei nélkül. Emellett jellemző a betegség bevezető szakaszában kialakuló magas láz, étvágytalanság, levertség, gyengeség, hirtelen súlyvesztés, sápadt nyálkahártyák, sárgaság, erőltetett, szapora légzés, valamint az oxigénellátottság zavara (hypoxia) miatt kialakuló vetélés (8).

Vérkenetből Giemsa-festéssel a heveny szakaszon kívül kevés esetben és nem biztonságosan diagnosztizálható a kórokozó, ezért a hordozó egyedek meghatározását, ill. a fertőzöttség megállapítását nagymértékben segíti a szerológiai vizsgálat, amelyek közül jelenleg a kompetitív ELISA az egyetlen validált szerológiai módszer (16). Az általunk alkalmazott indirekt ELISA-módszerrel meghatározott szeropozitivitási és szeroprevalencia értékek összhangban vannak a szakirodalmi adatokkal. Az *A. marginale* elleni antitesteket hordozó borjak arányát újszülött kortól 7 hónapos korig vizsgáltuk. A colostrum itatását megelőzően vizsgált 8 borjú mindegyike szeronegatív volt, majd ezeket vizsgáltuk meg a colostrum itatást követő 3. napon. A 7 háromnapos borjú közül 2 a vizsgálat eredménye szerint szeropozitív volt, ami a kolosztrális ellenanyagok borjúba történő átjutását jelzi. A 3–7 hónapos korosztályban kevés számban találtunk szeropozitív borjút, ami részben a maternalis ellenanyagok viszonylag gyors kiürülésével magyarázható, részben pedig azzal, hogy ez a korosztály a megbetegedésen még tünetmentes formában sem, vagy csak kevés esetben esett át. YOSHIHARA és mtsai 0–6 hónapos borjak anaplasma ellen termelt ellenanyag szintjét vizsgálva szintén azt tapasztalták, hogy a passzív immunitás, vagyis

3. ÁBRA. Sápadt, enyhe sárgaság jeleit mutató szájnyalkahártya

FIGURE 3. Oral mucosa showing signs of anaemia and icterus

4. ÁBRA. Vérszegénység jeleit mutató kötőhártya

FIGURE 4. Oral mucosa showing signs of anaemia and icterus

5. ÁBRA. Sápadt és sárgaság jeleit mutató hüvelynyálkahártya

FIGURE 5. Vaginal mucosa showing signs of anaemia and icterus

a maternalis ellenanyag-titer a colostrumfelvételt követően viszonylag gyorsan csökken, és 2 hónapos korban teljesen kiürül a szervezetből (23). MADRUGA és mtsai újszülött borjak maternalis anaplasma ellenanyag-szint-változását tanulmányozták 270 napos korig, és megfigyelték, hogy a passzívan szerzett humoralis immunitás a borjak átlagosan 47 napos koráig van jelen, folyamatosan csökkenő mennyiséget mutatva (13). Egy későbbi vizsgálat során az eredmények azt jelezték, hogy a maternalis ellenanyagok minden vizsgált borjú véréből 60 napos korra teljes mértékben kiürültek (14). Az eredmények feltételezik, hogy a később, a vérpályában jelen lévő *A. marginale* ellen termelt specifikus ellenanyagok akár latens, akár klinikai tünetekkel járó anaplasmosison átesett egyedek aktív immunitásának következménye.

A 9–12 hónapos egyedek 20%-a volt szeropozitív

A 9–12 hónapos korcsoportot két fő okból vizsgáltuk nagyobb számban. Egyrészt ez a korosztály a gazdaságban már hosszabb ideje érintkezik az idősebb, *A. marginale*-vel perzisztensen fertőzött szarvasmarhákkal, vagyis előfordulhat, hogy közöttük már található olyan egyed, amely átesett a fertőzésen, és immunitása aktív. Másrészt egyes külföldi vizsgálatok szerológiai felméréseik eredményei alapján feltételezik a 9–12 hónapos egyedek koraal összefüggésbe hozható rezisztenciáját a kórokozóval szemben (2, 22). Az eredményeink alapján a kórokozóval szembeni, koraal összefüggő rezisztencia megállapítása megcáfolható, mivel az általunk vizsgált egyedek 20%-a volt szeropozitív, vagyis a korcsoport nem rezisztens az *Anaplasma*-ra. Ez az eredmény viszont alátámasztja, hogy bár a tizenöt egyedből egyik sem mutatott élete során anaplasmosisra jellemző klinikai tüneteket, az állatok egy része latens formában, klinikai tünetek megjelenése nélkül mégis átesett a fertőzésen, és hordozóvá vált.

A vizsgált állományban a 3 évnél fiatalabb korosztályban a szeroprevalencia 12%, a 3 éves és annál idősebb korosztályban pedig 49%, amely statisztikailag kimutatható, szignifikáns különbséget jelent. Az esélyhányados megerősíti a kor rizikófaktor szerepét a fertőzés szeroprevalenciájában, mivel a fertőzés esélye a hároméves és annál idősebb szarvasmarhák körében a 3 évesnél fiatalabbakhoz képest 6,94-szeres. Vagyis egy véletlenszerűen kiválasztott egyed 6,94-szer nagyobb eséllyel fertőzött az idősebb korosztályban a fiatalabb korcsoport egy véletlenszerűen kiválasztott egyedéhez képest. Az általunk bemutatott eredmények összhangban vannak egyéb, állományokban történt szerológiai felmérések eredményeivel, vagyis az idősebb korcsoportokban (3–4 év, > 4 év) jelentősen nagyobb a látszólagos ellenanyag-prevalencia, a fiatalabb korcsoportokhoz képest (1, 2).

Hosszabb ideje endémiásan fertőzött állományban ún. endémiás stabilitás alakul ki

Az immunszuppresszív hatások elősegítik a klinikai tünetek megjelenését

Abban az esetben, ha egy állományban az *A. marginale* hosszabb ideje endémiásan jelen van, endémiás stabilitás alakul ki, vagyis a kórokozó nem, vagy csak sporadikusan, 1–1 állatra korlátozódva okoz klinikai tüneteket (8). Immunszuppresszív hatásra a kórokozó fogékony szarvasmarhákban klinikai tünetekben megnyilvánuló betegséget okoz, felborul az endémiás stabilitás (7). Az állomány-szintű prevalencia, vagyis a fertőzött állományok előfordulási gyakorisága, az állományon belüli prevalencia, vagyis fertőzött állományban a fertőzött egyedek előfordulási gyakorisága és a szezonális a tartásmódbeli különbségek miatt eltérő a tejhasznú és a húshasznú állományokban. Tejhasznú állományokra jellemző a kisebb állomány-szintű szeroprevalencia, ugyanakkor fertőzött állományokban a nagyobb állományon belüli, egyedszintű szeroprevalencia, valamint endémiás állományban az egész évben megjelenő sporadikus megjelenés. Húshasznú állományokban ezzel szemben jellemző a nagyobb állomány-szintű szeroprevalencia, a kisebb állományon belüli szeroprevalencia, valamint a klinikai tünetekben, ill. áthangolódásban megnyilvánuló szezonális, amely a kullancsvektorok szezonálisával esik időben egybe.

Azokban a szarvasmarha-állományokban, ahol az *A. marginale* endémiásan jelen van, minimálisra kell csökkenteni annak lehetőségét, hogy a kórokozó a

**A kórokozó átjutása
lehetséges biológiai és
mechanikai vektorok, ill.
iatrogénia útján**

perzisztensen fertőzött egyedekből átjuthasson a fogékony egyedekbe. Mivel a kórokozó nemcsak biológiai vektorok (pl. *Ixodes* sp., *Dermacentor* sp.) útján juthat be a szervezetbe, hanem mechanikai vektorok (pl. Tabanidae család, *Stomoxys calcitrans*), ill. iatrogén ártalmak segítségével is (16), ezért az *Anaplasma* endémiásan fertőzött állományokban különösen fontos az ektoparaziták elleni kezelés és a különböző sebészeti beavatkozások, valamint a vakcinázás során ezek kiküszöbölése.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton köszönjük meg az indirekt ELISA-vizsgálat kivitelezésében Csuka Edit agrármérnök, mikrobiológus (SZIE ÁOTK Haszonállat-gyógyászati Tanszék és Klinika) munkáját. A közleményben ismertetett tudományos vizsgálatok az OTKA K 108571 projekt és a SZIE ÁOTK 2014. évi Kutató Kari keretének támogatásával valósultak meg.

IRODALOM

- AUBRY, P. – GEALE, D. W.: A review of bovine anaplasmosis. *Transbound. Emerg. Dis.*, 2011. 58. 1–30.
- BIRDANE, F. M. – SEVINC, F. – DERINBAY, O.: *Anaplasma marginale* infections in dairy cattle: clinical disease with high seroprevalence. *Bull. Vet. Inst. Pulawy*, 2006. 50. 467–470.
- BOERINGEN INGELHEIM SVANOVA: Svanovir A. *marginale*-Ab, *Anaplasma marginale* antibody test kit, ELISA. http://www.svanova.com/content/dam/internet/ah/svanova/dk_EN/documents/Kit%20inserts/Insert%20A%20marginale%2019-2960-00_04.pdf
- ERIKS, I. S. – PALMER, G. H. et al.: Detection and quantitation of *Anaplasma marginale* in carrier cattle by using a nucleic acid probe. *J. Clin. Microbiol.*, 1989. 27. 279–284.
- GAINER, J. H.: Demonstration of *Anaplasma marginale* with the fluorescent dye, acridine orange: comparisons with the complement-fixation test and Wright's stain. *Am. J. Vet. Res.*, 1961. 22. 882–886.
- HORNOK, S. – ELEK, V. et al.: First serological and molecular evidence on the endemicity of *Anaplasma ovis* and *A. marginale* in Hungary. *Vet. Microbiol.*, 2007. 122. 316–322.
- KOCAN, K. M. – BLOUIN, E. F. – BARBET, A. F.: Anaplasmosis control: past, present, and future. *Ann. N.Y. Acad. Sci.*, 2000. 916. 501–509.
- KOCAN, K. M. – DE LA FUENTE, J. et al.: Antigens and alternatives for control of *Anaplasma marginale* infection in cattle. *Clin. Microbiol. Rev.*, 2003. 16. 698–712.
- KOCAN, K. M. – DE LA FUENTE, J. et al.: Current challenges of the management and epidemiology of bovine anaplasmosis. *Bovine Practitioner*, 2010. 44. 93–102.
- KUTTLER, K. L. – SIMPSON, J. E.: Relative efficacy of two oxytetracycline formulations and doxycycline in the treatment of acute anaplasmosis in splenectomized calves. *Am. J. Vet. Res.*, 1978. 39. 347–349.
- LOHR, K. F. – ROSS, J. P. – MEYER, H.: Studies on homologous and heterologous antibody responses to infections with *Anaplasma marginale* and *A. centrale* using the indirect fluorescent antibody and capillary tube agglutination tests. *Z. Tropenmed. Parasitol.*, 1973. 24. 86–95.
- LUCKINS, A. G.: Detection of antibodies in trypanosome-infected cattle by means of a microplate enzyme-linked immunosorbent assay. *Trop. Anim. Health. Prod.*, 1977. 9. 53–62.
- MADRUGA, C. R. – KESSLER, R.H. et al.: Níveis de anticorpos e parasitemia de *Anaplasma marginale* em área enzoótica, nos bezerros da raça Nelore, Ibagé e cruzamentos de Nelore. *Pesq. Agrop. Bras.*, 1985. 20. 135–142.
- MADRUGA, C. R. – MARQUES, A. P. C. et al.: Evaluation of an enzyme-linked immunosorbent assay to detect antibodies against *Anaplasma marginale*. *Pesq. Vet. Bras.*, 2000. 20. 109–112.
- NAIR, A. S. – RAVINDRAN, R. et al.: Bovine carriers of *Anaplasma marginale* and *Anaplasma bovis* in South India. *Trop. Biomed.*, 2013. 30. 105–112.
- Office international des épizooties (OIE): Manual of diagnostic tests and vaccines for terrestrial animal. 2014. Chapter 2.4.1. (NB: Version adopted in May 2012) http://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Health_standards/tahm/2.04.01-BOVINE_ANAPLASMOSIS.pdf
- RAMOS, C. A. – ARAÚJO, F. R. et al.: Development and assessment of a latex agglutination test based on recombinant MSP5 to detect antibodies against *Anaplasma marginale* in cattle. *Braz. J. Microbiol.*, 2014. 45. 199–204.
- RYMASZEWSKA, A. – GRENDA, S.: Bacteria of the genus *Anaplasma* – characteristics of *Anaplasma* and their vectors: a review. *Vet. Med.*, 2008. 53. 573–584.
- SILVA, M. – WILKOWSKY, S. et al.: Development of an immunosensor for the diagnosis of bovine anaplasmosis. *Ann. N. Y. Acad. Sci.*, 2006. 1081. 379–381.
- SINGH, H. – Jyoti et al.: Molecular detection of *Anaplasma marginale* infection in carrier cattle. *Ticks Tick Borne Dis.*, 2012. 3. 55–58.
- STEWART, C. G. – IMMELMAN, A. et al.: The use of a short and long acting oxytetracycline for the treatment of *Anaplasma marginale* in splenectomized calves. *J. S. Afr. Vet. Assoc.*, 1979. 50. 83–85.
- TASSI, P. – CARELLI, G. – CECI, L.: Tick-borne diseases (TBDs) of dairy cows in a Mediterranean environment: a clinical, serological, and hematological study. *Ann. N. Y. Acad. Sci.*, 2002. 969. 314–317.
- YOSHIHARA, E. – VIDOTTO, O. et al.: Studies of natural infection with *Anaplasma marginale* in Nelore cattle in the Umarama municipality, Paraná State, Brazil. *Rev. Bras. Parasitol. Vet.*, 2003. 12. 21–26.

Közlésre érkező: 2015. febr. 25.